

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อความหมายที่เข้าใจกันระหว่างมนุษย์ในสังคมซึ่งมีความเป็นอยู่และวัฒนธรรมนิยมประเพณีอย่างเดียวกัน ชนแต่ละชาติอาจมีภาษาที่ใช้ติดต่อกันหลายภาษาแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น แต่จะมีภาษาหนึ่งเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อกันระหว่างคนในชาติเดียวกันได้ทั่วยุทธภาค ถือเป็นภาษาประจำชาติ (ทรงพรพรณ มณีวรรณ 2521 : 1) ในทำนองเดียวกันเมื่อพิจารณาในวงกว้างขึ้น คือในระดับโลก ชาติแต่ละชาติมีภาษาประจำชาติของตน และก็มีภาษากลางที่ใช้ติดต่อกันระหว่างชาติ ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางหรือภาษาสากลภาษาหนึ่งที่ทั่วโลกยอมรับ และใช้กันแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร และการทูต ซึ่งมนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อกันสื่อสารกับชนชาติอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ และเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน และที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ ด้านการเผยแพร่ความรู้ ทั้งนี้เพราะความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ชับัน เผยแพร่โดยอาศัยภาษาอังกฤษแทบทั้งสิ้น (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2525 : 1) ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และได้บรรจุภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษามาเป็นเวลานานปี

วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1968 : 14-18) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศว่า เป็นเวลานานแล้วที่การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วโลก เน้นเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน การท่องจำกฎไวยากรณ์และคำศัพท์ ซึ่งตลอดเวลาของการเรียนผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับฟัง และทำแบบฝึกหัดตามที่ครูกำหนดให้เท่านั้น ผู้เรียนจึงไม่ได้ฝึกทักษะการฟังซึ่งเป็นทักษะการแสดงออกทางภาษาอย่างแท้จริงและเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญที่สุด จึงทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายให้เข้าใจได้ เมื่อผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจคำพูดที่ได้ยินก็ไม่สามารถพูดโต้ตอบได้ การสื่อสารก็ไม่

เกิดขึ้นหรือการสื่อสารไม่บรรลุเป้าหมาย การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเท่าที่
 ผ่านมา ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับประเทศอื่น ๆ คือไม่ได้ช่วยให้เด็กเรียนประสบความสำเร็จ
 ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ สุโร พงษ์ทอง-
 เจริญ (2520 : 1) ที่ว่า

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการได้วางหลักสูตรบังคับให้นักเรียนทุกคนที่เรียนอยู่ใน
 ชั้นประถมปีที่ 5 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ย
 สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมงนั้นผลที่ได้นั้นคือ ภายหลังที่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลา 6 ปี
 นักเรียนส่วนมากฟังภาษาอังกฤษเกือบไม่รู้เรื่อง พูดภาษาอังกฤษได้น้อย หรือพูด
 ไม่ได้เลย...นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองเวลาไปโดยไร้ผลไม้มคuma

และการที่ผู้เรียนไม่เข้าใจความหมายของภาษาพูดที่ได้ยิน ย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำที่ผิดพลาด
 และก่อให้เกิดความอับอายอูบอวย ๆ เพราะความไม่เข้าใจคำสั่งที่ฟังหรือเข้าใจผิด (พวงเพ็ญ
 อินทรประวัตติ 2522 : 81)

หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีจุด
 ประสงค์ให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านความรู้และความสามารถ
 ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถสื่อสารได้ถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศะ เพื่อให้มีทักษะ
 ต่าง ๆ ให้สามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ ในการศึกษาในระดับสูงขึ้นตามวัยและ
 ศักยภาพของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการฟัง ครูควรฝึกให้นักเรียนมีพัฒนาการในการ
 ฟังเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้ลึกซึ้งถึกคึก และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจใน
 วัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน (กระทรวง
 ศึกษาธิการ 2524 : 40)

นิภาพร รัตนพฤษ (2525 : 24) กล่าวว่า "ในระบบบททักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียน
 จะต้องฝึกหัดเพื่อให้มีขีดความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น เป็นที่
 ยอมรับกันว่าทักษะในการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก" จะสังเกตได้ว่า เด็ก ๆ
 เริ่มต้นเรียนภาษาจากการฟังก่อน ๆ จากนั้นจึงพูด อ่าน และเขียนตามลำดับ เด็กเรียนรู้
 ภาษาที่หนึ่งจากการได้ยินภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และจากการใช้ภาษาแบบลองผิดลองถูก
 ทำให้เด็กเข้าใจกฎเกณฑ์ของภาษาที่ซับซ้อน ภาษาของเด็กจะพัฒนาภายในขอบเขตของการใช้
 ภาษาที่มีความหมายแก่ตัวเขาเอง ส่วน พอล ที แรงค์กิน (Paul T. Rankin อ้างถึงใน แฮร์รี เอ
 กรีน และ วอลเตอร์ ที เพตตี้ Harry A. Greene and Walter T. Petty 1967 : 162)

กล่าวถึงการฟังว่า ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การฟังเป็นทักษะที่จะใช้กันมากที่สุด คือ ประมาณ 45% ส่วนที่เหลือใช้ในการพูด การอ่าน และการเขียน จึงนับว่าการฟังมีความสำคัญ และใช้ประโยชน์มากเป็นอันดับหนึ่ง

หากจะกล่าวถึง "การฟัง" ในแง่ของการเรียนการสอนภาษาแล้ว ก็เป็นที่ยอมรับของครูสอนภาษาทั่วโลกว่า เป้าหมายในการสอนภาษาต่างประเทศก็คือ การสอนให้ผู้เรียนใช้ภาษานั้น ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วพอสมควร แต่ผู้เรียนจะพูดไม่ได้หากฟังไม่เข้าใจ (Wilga M. Rivers 1968 : 135-136) ฉะนั้นทักษะการฟังจึงควรเป็นทักษะแรกที่ต้องทำการสอนในการสอนภาษา เพราะการที่ผู้เรียนจะสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ตอบกับเจ้าของภาษา หรือชาวต่างประเทศที่พูดภาษานั้น ๆ ได้ ผู้เรียนต้องสามารถฟังคำพูด หรือคำถามของคู่สนทนาได้เข้าใจเสียก่อนจึงจะพูดได้ตอบได้ (วารสาร ศรีเพ็ชรพันธุ์ 2525 : 25)

จากการศึกษาของ พาเมลลา ซี เบนสัน และคริสติน เฮลท์ (Pamela C. Benson and Christine Hjelt 1980 : 57-71) เกี่ยวกับการรับรู้ทางภาษาอังกฤษ ทั้งที่เป็นภาษาต่างประเทศและภาษาที่สอง เป็นที่ยอมรับกันว่า การที่ผู้เรียนมีความสามารถสูงในการเข้าใจความหมายของสิ่งที่เขาได้ฟังนั้นเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกและการรับรู้ในทักษะ หรือพฤติกรรมทางการแสดงออกทางภาษา คือ ทักษะการฟัง จึงกล่าวได้ว่า ทักษะการฟังเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ

จรัสพัทธ์ บุญโยตม (2521 : 4) ได้กล่าวถึงการฟังภาษาอังกฤษไว้ว่า ทักษะการฟังภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่มีความสำคัญทักษะหนึ่ง ผู้เรียนมีความสามารถทางการฟังสูงเพียงใด ความสามารถในการฟังอื่น ๆ ย่อมสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood 1981 : 65) กล่าวถึงการฟังภาษาอังกฤษว่า ผู้เรียนส่วนมากจะใช้เวลาในการฝึกหัดเพราะเหตุในการฟังภาษาต่างประเทศมากกว่าการพูด เพราะการฟังไม่ใช่ฟังเพื่อเข้าใจสิ่งที่พูดได้ตอบกับเท่านั้น แต่ฟังเพื่อเข้าใจข้อความยาว ๆ ซึ่งต้องฟังเป็นระยะเวลานาน เพื่อเข้าใจข้อความทั้งหมด เช่น ฟังวิทยุ โทรทัศน์ การประกาศ ฯลฯ ความสามารถเข้าใจข้อความที่ได้อ่านได้อีกครั้งนี้เป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสาร และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กว้างขึ้น และผู้เรียนส่วนมากจะมีโอกาสฟังภาษาต่างประเทศมากกว่าการพูด

จากแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีเหตุผลสมควรที่จะสรุปได้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญมาก นอกจากจะเป็นทักษะที่ใช้กันมากที่สุดในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ แล้ว ยังเป็นทักษะที่ส่งเสริมให้ความสามารถในทักษะอื่น ๆ ทางภาษาดีขึ้นด้วย ความสำคัญของการฟังนี้มีอยู่มาก จนกระทั่งหากมีความผิดปกติทางสรีระของระบบการฟังแล้ว ก็จะมีผลกระทบต่อขั้นตอนความก้าวหน้าในการฝึกทักษะอื่น ๆ ในทุก ๆ ด้านของภาษาอีกด้วย และในทำนองเดียวกันในการเรียนภาษาอังกฤษ เริ่มแรกครูควรจะฝึกทักษะในการฟังให้แก่นักเรียนเสียก่อน แล้วจึงจะฝึกทักษะในการพูด การอ่าน และการเขียน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตาม ธรรมชาติของการเรียนภาษา (สังเวียน สฤษดิ์กุล 2522 : 40) โดยผู้ฟังจะต้องมีความสามารถในการฟังระดับพื้นฐานก่อนจะฟังในระดับสูง และเมื่อฟังเข้าใจก็จะสามารถสนทนาโต้ตอบ อ่าน และเขียนได้ตามลำดับ เพราะการฝึกทักษะการฟัง จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหมายของข้อความที่ได้ยินตรงกับที่ผู้พูดต้องการ ดังนั้นการสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษจึงควรได้รับความสนใจเช่นเดียวกับการสอนทักษะอื่น ๆ

จากแนวคิดต่าง ๆ และจุดประสงค์ของหลักสูตร วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญมาก ทักษะหนึ่งในการเรียนภาษาอังกฤษ ที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอและจริงจัง เพื่อให้สามารถใช้งานได้ดี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่า หลังจากให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ศึกษาภาษาอังกฤษตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มาเป็นเวลาประมาณ 4-6 ปีนั้น จะมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพียงใด เพื่อหาเกณฑ์ปกติของความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับนี้ โดยอาศัยวิธีการจัดระดับการฟังภาษาต่างประเทศของรีเบคกา เอ็ม วาเลตต์ และเรอเน เอส์ ดิสิค (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick 1972 : 141-142) เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนการฟังภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1 (อ 411) ถึงวิชาภาษาอังกฤษ 6 (อ 616) และกำลังศึกษาอยู่ในภาคปลายปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ
2. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีค่านิ่งถึงองค์ประกอบบางประการ ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน องค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่ ระดับสติปัญญา สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษในแต่ละระดับของการฟังทั้ง 5 ระดับ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถฟังข้อความต่าง ๆ ตอบคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยระดับการฟัง 5 ระดับ ของ รีเบคกา เอ็ม วาเล็ค และ เรอเน เอส ทิลิค (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick 1972 : 141-142) คือ ระดับทักษะกลไก (mechanical skills) ระดับความรู้ (knowledge) ระดับถ่ายโอน (transfer) ระดับสื่อสาร (communication) และระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (criticism)

1.1 ระดับทักษะกลไก (mechanical skills) หมายถึง ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างภาษาแม่กับภาษาต่างประเทศจากเสียงที่ได้ยินได้ เช่น ความแตกต่างระหว่างคำประโยค และเสียงเน้นหนักในคำที่ได้ยิน โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมาย

1.2 ระดับความรู้ (knowledge) หมายถึง ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถเข้าใจความหมายของคำหรือประโยคที่เคยเรียนมาแล้ว สามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่คุ้นเคย และสามารถจับคู่ประโยคหรือคำพูดที่ไต่ถามกับรูปภาพได้

1.3 ระดับถ่ายโอน (transfer) หมายถึง ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถเข้าใจประโยคที่แต่งขึ้นใหม่โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่เรียนมาแล้ว สามารถตอบคำถามได้ วาดรูปหรือฝึก สามารถเลือกคำหรือข้อความที่เหมาะสมเพื่อตอบคำถาม หรือเติมข้อความในประโยคได้ และสามารถฟังข้อความที่มีความยาวหลาย ๆ ประโยคได้เข้าใจ

1.4 ระดับสื่อสาร (communication) หมายถึง ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถเข้าใจคำสั่ง คำแนะนำ และคำอธิบายเป็นภาษาต่างประเทศได้ และเข้าใจความหมายโดยทั่วไปของข้อความที่มีคำศัพท์ใหม่โดยการคาดหมายจากความรู้เดิม

1.5 ระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (criticism): หมายถึง ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สามารถวิเคราะห์มาตรฐานของภาษาที่ไต่ถามได้ว่าเป็นภาษาของชนชาติใด ภาษานั้นใช้ในถิ่นใด สามารถเข้าใจความหมายตรงและความหมายแฝง สามารถเข้าใจความแตกต่างของความหมายของคำพูดได้จากระดับเสียงสูง-ต่ำ เสียงเน้นหนักของคำพูดที่ไต่ถาม และสามารถเข้าใจอารมณ์และน้ำเสียงของผู้พูดได้

2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้น ม.4, ม.5, และ ม.6) ภาคปลาย ปีการศึกษา 2529 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1 (อ 411) ถึงวิชาภาษาอังกฤษ 6 (อ 616) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ ในการนำผลของการวิจัยไปปรับปรุงหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนการฟังภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นำเกณฑ์มาตรฐานการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล วิชาการฟังภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาและผู้วิจัยจะได้ค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย